

**საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი
რესურსების მინისტრის**

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 1151

ქ. თბილისი

“16” ..... 08 ..... 2007 წ.

საქართველო – დასავლეთის მიმართულების საექსპორტო მილსადენის რემონტისა და მშენებლობის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დანართი ზესტაფონის ადრეული სამუშაოების სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 1 სექტემბრის № 154 დაგენილებით დამტკიცებული „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გაცემის წესისა და პირობების შესახებ“ დებულების მე-3 მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტების საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა:

1. დამტკიცდეს სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა პროექტზე №25, 14.08.07 „საქართველო – დასავლეთის მიმართულების საექსპორტო მილსადენის რემონტისა და მშენებლობის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დანართი – ზესტაფონის ადრეული სამუშაოები“;
2. ამ ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის მოქმედების ვადა – უვადო;
3. საქართველოს მილსადენების კომპანიამ უზრუნველყოს პირველი პუნქტით განსაზღვრული სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული პირობების შესრულება;
4. ეს ბრძანება დაუყონებლივ გაეგზავნოს საქართველოს მილსადენების კომპანიას;
5. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს საქართველოს მთავრობაში (ქ. თბილისი, ინგოროყვას ქუჩა) ან ქ. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (მის: თბილისი, სარაჯიშვილის ქ. №1) მისი ძალაში შესვლიდან ერთი თვის ვადაში.

საფუძველი: ლიცენზიებისა და ნებართვების დეპარტამენტის უფროსის გიორგი ცხაკაიას მოხსენებითი ბრათი.

ლიცენზიებისა და ნებართვების დეპარტამენტის უფროსი
გიორგი ცხაკაია

დავით ტყეშელაშვილი
მინისტრი

ეგზავნება: ლიცენზიებისა და ნებართვების დეპარტამენტს, საქართველოს მილსადენის კომპანიას, გარემოს დაცვის ინსპექციას.

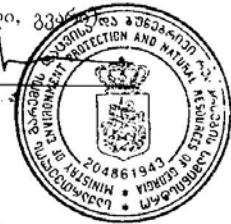
საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო
MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND NATURAL RESOURCES OF GEORGIA

საქართველო, 0114, თბილისი, გულუას ქ. № 6. ტელ: 72-72-00, 72-72-20 ფაქსი: 72-72-37.

ლიცენზიებისა და ნებართვების
დეპარტამენტის უფროსი
ვიორჯი ცხაკაია
(სახელი, გვარი)

ბ. ა.

(ხელმოწერა)

სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის
დასკვნა პროექტზე

№ 25

„ 14” აგვისტო 2007 წ.

I. სამართო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება – საქართველო-დასავლეთის მიმართულების საექსპორტო მილსადენის რემონტისა და მშენებლობის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დანართი. ზესტაფონის ადრეული საბუშოები
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი – საქართველოს მილსადენების კომპანია
3. განხორციელების ადგილი – ზესტაფონის რაიონი, სოფ. დილიკაურის მიმდებარე ტერიტორია. დასავლეთის მიმართულების საექსპორტო მილსადენი 246+700 – 247+800 კმ ნიშნულებს შორის
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი – 15.06.07.
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ – საქართველოს მილსადენების კომპანია

II. ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციის მიერ სახელმწიფო ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილი „საქართველო – დასავლეთის მიმართულების საექსპორტო მილსადენის რემონტისა და მშენებლობის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დანართი ზესტაფონის ადრეული სამუშაოები“ ითვალისწინებს დასავლეთის მიმართულების საექსპორტო მილსადენის I.1 კმ-ის სიგრძის ახალი მიმართულების ტრასის მშენებლობას ზესტაფონის რაიონში.

მიმართულების შეცვლა განაპირობა მილსადენის ტრასაზე განსხვავებული აქტივობის, სამი მეწყერული უბნის არსებობამ, რომელიც საფრთხეს უქმნის მილსადენის მთლიანობას.

საქმიანობის მიზანია მილსადენის გამოტანა დამეწყერილი ტერიტორიებიდან და მილსადენის მთლიანობის აღდგენა. მილსადენის ამ მონაკვეთის მთლიანობის უზრუნველსაყოფად განიხილებოდა ორი ალტერნატიული ვარიანტი: გეოტექნიკური მეწყერული სხეულის სტაბილიზაციის მეთოდი და მარშრუტის შეცვლა. მეწყერული სხეულის დასტაბილირება, მისი ზომების გამო, სპეციალისტების მიერ მიჩნეული იქნა შეუძლებლად, ამიტომ მიღებული იქნა გადაწყვეტილება მილსადენის მიმართულების შეცვლის შესახებ. თუმცა სოფ. დილიკაურის მიდამოებში რამოდენიმე მეწყერული კომპლექსის არსებობამ და სოფლის არსებულმა ინფრასტრუქტურამ მნიშვნელოვნად შეამცირა ალტერნატიული მარშრუტის შერჩევის შესაძლებლობა.

მილსადენის ახალი მარშრუტი იწყება კმ ნიშნულ 246+700-თან და მთავრდება კმ ნიშნულ 247+800-თან, გადის ძირითადად სასოფლო-სამეურნეო მიწებზე და საძოვრებზე. სამშენებლო ტერიტორიის დაახლოებით ორი მესამედი სახნავი მიწებისაგან შედგება და წარმოდგენილია როგორც სახელმწიფო, ისე კერძო საკუთრებით.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად ახალი მიმართულების ტრასა, არსებული ინფრასტრუქტურის გვერდის ავლისა და სოფ. დილიკაურზე ზეგავლენის მინიმუმამდე შემცირების მიზნით, გაივლის არსებული მეწყერის ქვეშ, 540 მ. სიგრძის ჰორიზონტალურად მიმართული ბურღვით (HDD). ტექნიკური დოკუმენტაციის თანახმად ბურღვა განხორციელდება ქვიშაქვის შეხების ზედაპირიდან მინიმუმ 5 მეტრით ქვემოთ. მილსადენის დანარჩენი მონაკვეთის მშენებლობა განხორციელდება ღია თხრილის გაჭრის მეთოდით, რომლის დროსაც მილსადენის უდიდესი ნაწილი ჩაიდება ქვიშაქვის ძირითად ქანებში.

წარმოდგენილი გზმ დანართის თანახმად, მილსადენის ახალი მიმართულების ცენტრალური ღერძიდან საცხოვრებელი სახლები დაშორებულია 30-100 მ-ით. ამასთან დაფიქსირებულია მოსახლეობის საჩივრები ფეხბურთის მოედანთან და მიწის შექენასთან დაკავშირებით. სამშენებლო საქმიანობის დაწყებასთან ერთად მოსალოდნელია საჩივრების განახლება 1997-1998 წწ. წარმოებულ მშენებლობასთან დაკავშირებით.

სამშენებლო სამუშაოებისთვის ძირითადად გამოყენებული იქნება ზესტაფონი – ჭიათურის საავტომობილო გზა, რომელიც ორივე მხარეს დასახლებულია. გზის გასწვრივ განთავსებულია რამოდენიმე ავტოსადგური.

მილსადენის მშენებლობისთვის აღდგენილი იქნება ორი მისასვლელი გზა და აშენდება ერთი ახალი მისასვლელი გზა.

სამშენებლო სამუშაოები, წინა სამობილიზაციო ეტაპიდან (რომლის დაწყების დრო, წარმოდგენილი მასალის მიხედვით გაურკვეველია) საბოლოო აღდგენამდე გაგრძელდება დაახლოებით 3 თვე.

გზმ ანგარიშის დანართის თანახმად გათვალისწინებულია მეწყერული სხეულის გადაკვეთაზე არსებული ძველი მილსადენის სექციის ნავთობისაგან დაცვა, მისი გადატუმბვა AM 248 –ის პოზიტიურ მხარეს არსებული მილსადენის სექციაში, გაწმენდა ტუმბოების საშუალებით, ინერტული აირით გავსება, კათოდური დაცვა და მისი დატოვება აქტიური მეწყერების სხეულში.

დანართში აღნიშნულია, რომ ნავთობსადენის ახალი მარშრუტი დასაწყისში კვეთს მდ. ნარულას ერთ-ერთ შენაკადს. ტექნიკური გადაწყვეტილებების თანახმად ამ მონაკვეთზე მილსადენი ჩაიმარხება 2 მ-ის სიღრმეზე.

როგორც გზმ ანგარიშის დანართშია აღნიშნული, Bp – თვის ამ მონაკვეთზე მეწყერული სხეულების არსებობა ცნობილი იყო ჯერ კიდევ 2000 წელს. აქედან გამომდინარე მეწყერსაწინააღმდეგო ღონისძიებები უნდა ჩატარებულიყო მილსადენის ტრანშეაში ჩადების სტადიაზე და ექსპლუატაციის ადრეულ ეტაპებზე.

მიგვაჩნია, რომ მილსადენის ტრასაზე მიღებული ტექნიკური გადაწყვეტილებების შეუსაბამობამ მონაკვეთის საინჟინრო-გეოლოგიურ და ჰიდროგეოლოგიურ პირობებთან გამოიწვია არსებულ ტრასაზე მეწყერული პროცესების გააქტიურება.

უნდა აღინიშნოს, რომ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილი გზმ ანგარიშის დანართი – ზესტაფონის ადრეული სამუშაოები, არასრულყოფილია, რადგან არ შეიცავს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნისთვის საჭირო ინფორმაციას. წარმოდგენილ დოკუმენტაციაში არ არის გაანალიზებული ნავთობსადენის ტრასაზე ავარიული სიტუაციის წარმოქმნის მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი. სამინისტროს მოთხოვნით წარმოდგენილი დამატებითი მასალა ურთიერთგამომრიცხავია. ანგარიშის ტექსტი და ნახაზი არ შეესაბამება ერთმანეთს (ტექსტში აღნიშნულია, რომ მილსადენი მდ. ნარულას გადაკვეთაზე იმარხება ძირითად ქანებში, ნახაზის მიხედვით კი მისი ჩადება გათვალისწინებულია თიხნარის შემავსებლიან ყვითელ ქვიშებში).

მიუღებელია აგრეთვე Bp-ის განმარტება მილსადენის ექსპლუატაციიდან გამოყვანილი მონაკვეთის ამოღებისას მეწყერის გავრცელების შესაძლო საფრთხისა და აქედან გამომდინარე, მილსადენის ადგილზე დატოვების აუცილებლობის შესახებ. საექსპერტო კომისიას მიაჩნია, რომ წარმოდგენილ გზმ ანგარიშში განხილული უნდა ყოფილიყო მოქმედი მეწყერის სიმძლავრე, მისი სხლეტვის ზედაპირისა და მეწყერულ სხეულში მილსადენის მდებარეობის მონაცემები, რის შედეგადაც შესაძლებელი იქნებოდა მსჯელობა ლიკვიდირებული მილსადენის ადგილზე დატოვება /არ დატოვების შესახებ.

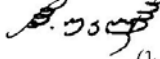
ყოველივე ზემო აღნიშნულიდან გამომდინარე, ეკოლოგიური ექსპერტიზის მიმდინარეობის პროცესში დამოუკიდებელი ექსპერტების მიერ გამოთქმული შენიშვნები ასახულია წინამდებარე დასკვნის III თავში.

III. პირობები

1. მილსადენი ჩამარხვა მდ. ნარულას შენაკადის გადაკვეთაზე განხორციელდეს ძირითად ქანებში, ნაწილობრივ კამოფიტულ მძლავრ გრანიტებში და არა ყვითელი ქვიშა თიხნარის შემაკვებლიან გრუნტში, ნახაზზე დატანილი მილსადენის ჩამარხვის ქვემოთ 1. 57 მეტრზე.
2. ძველ ტრასაზე არსებული სიტუაციის განმეორების თავიდან აცილების მიზნით Bp უზრუნველყოს:
  - ახალი ტრასის ღია წესით გაყვანილ მონაკვეთზე ზედაპირული და გრუნტის წყლების ორგანიზებული გაყვანა, რაც გულისხმობს ზედაპირული წყლების ღია გამყვანი ქსელისა და გრუნტის წყლების მოსაცილებლად დახურული და ღია სადრენაჟო სისტემის მოწყობას.
  - ტრანშეის შევსებამდე გრუნტის საჭირო კონდიციამდე გამკვრივება და ფილტრაციის საწინააღმდეგო ეკრანების მოწყობა.
3. ახალი მიმართულების ტრასის მშენებლობის პერიოდში, Bp-მ და საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრომ განახორციელონ ერთობლივი მუდმივი მონიტორინგი სამშენებლო სამუშაოების მიმდინარეობაზე.
4. ნავთობსადენის ახალი მიმართულების ტრასაზე არსებულ კულტურულ მემკვიდრეობაზე უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილების მიზნით Bp-მ სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე:
  - შუა საუკუნეების პერიოდის ციხის ნანგრევების (ობიექტი WREP 001) არსებული ფიზიკური მდგომარეობის შენარჩუნების მიზნით შესაბამისი დარგის სპეციალისტების მონაწილეობით მოახდინოს მისი დამატებითი შესწავლა.
  - სასაფლაოს და პითოსის გამოვლინების ადგილების (ობიექტი WREP 002 და ობიექტი WREP 003) მიმდებარე ტერიტორიებზე სავარაუდო არქეოლოგიურ კომპლექსის საზღვრების დადგენის მიზნით აწარმოოს დამატებითი კვლევები საცდელი თხრილების გაყვანის გზით.აღნიშნულ უბნებზე სამშენებლო სამუშაოები განხორციელდეს მხოლოდ დამატებით შესწავლილი მასალების საბოლოო დასკვნების საფუძველზე.
5. ახალი ტრასის მშენებლობის პარალელურად მილსადენის ექსპლუატაციიდან ამოღებული მონაკვეთის დერეფანში ორი გაუქმებული მილსადენისა და ერთი მოქმედი გაზსადენის მდებარეობის მხედველობაში მიღებით Bp-მ განახორციელოს:
  - დამატებითი შესწავლა აქტიური მეწყერის სხეულში მილსადენის ექსპლუატაციიდან ამოღებული მონაკვეთის დატოვების საკითხის საბოლოოდ გადასაწყვეტად.
  - შესწავლის მასალებში დასაბუთებული იქნეს მილსადენის ამოღებისას მეწყერული პროცესების განვითარების საფრთხე მისი ადგილზე დატოვების აუცილებლობასთან შედარებით.
  - შესწავლის მასალებზე დაყრდნობით შეიმუშაოს და საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოადგინოს გაუქმებულ მონაკვეთზე ფერდობის მდგრადობის შესანარჩუნებლად საჭირო საინჟინრო ღონისძიებების კომპლექსი.
6. მილსადენის ახალი მონაკვეთის ჰიდროტექტირებისთვის საჭირო წყლის აღებაზე და ზედაპირული წყლის ობიექტში წყლის ნაშვებაზე აღებული იქნეს ნებართვა წყალაღებასა და წყალჩაშვებაზე.
7. Bp-მ უზრუნველყოს გზმ ანგარიშში განხილული შემამსუბუქებელი ღონისძიებებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულება, მათ შორის სამშენებლო სამუშაოების დაწყებასთან დაკავშირებული მესამე მხარის მოსალოდნელი საწივრების პროცედურების დარეგულირება.

IV. დასკვნა

საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციის მიერ სახელმწიფო ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილი „საქართველო – დასავლეთის მიმართულების საექსპორტო მილსადენის რემონტისა და მშენებლობის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დანართის ზესტაფონის ადრეული სამუშაოები“-ს მიხედვით საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია წინამდებარე დასკვნის III თავში მოყვანილი პირობების გათვალისწინებით.

სახელმწიფო ეკოლოგიური ექსპერტიზის საექსპერტო კომისიის თავმჯდომარე ბადურ უკლება
(სახელი, გვარი, ხელმოწერა)

სვიზიუსი დასკვნა

მ. ჯანუკიძე

